

Khả năng sinh lời của các ngân hàng thương mại Việt Nam: Cách tiếp cận theo phương pháp Bayes

Phạm Hải Nam

Tóm tắt: Nghiên cứu được thực hiện nhằm tìm hiểu các yếu tố tác động đến khả năng sinh lời (KNSL) của các ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam, bao gồm các yếu tố vi mô và vĩ mô giai đoạn 2012–2018. Bài viết sử dụng mẫu dữ liệu gồm 30 NHTM Việt Nam với biến đại diện cho KNSL là ROA và ROE. Phương pháp hồi quy Bayes và thuật toán lấy mẫu Gibbs được thực hiện trong nghiên cứu này nhằm tìm hiểu các yếu tố đặc thù tác động đến KNSL của các NHTM Việt Nam trong bối cảnh hậu khủng hoảng kinh tế thế giới. Kết quả nghiên cứu cho thấy, quy mô ngân hàng, tài sản thanh khoản, dư nợ cho vay, vốn ngân hàng, chi phí hoạt động là các yếu tố đặc thù tác động tích cực đến KNSL của NHTM. Trong khi đó, tiền gửi khách hàng và chi phí trả lãi có tác động cùng chiều đến ROA nhưng có tác động ngược chiều không đáng kể đến ROE. Các biến vĩ mô như tỷ lệ lạm phát, tốc độ tăng trưởng GDP có tác động tích cực đến KNSL. Nghiên cứu cũng cho thấy kết quả tương đồng với các nghiên cứu đã được thực hiện trước.

Từ khóa: Bayes, Gibbs, khả năng sinh lời, ngân hàng thương mại.

Mã phân loại JEL: B26, C11, G21, F65.

Tài liệu tham khảo

- Bain, S. (1951). Relation of profit rate to industry concentration: American manufacturing, 1936–1940. *The Quarterly Journal of Economics*, 65(3), 293-324.
- Bassey, G. E. & Moses, C. E. (2015). Bank profitability and liquidity management: a case study of selected Nigerian deposit money banks. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 3(4), 1-24.
- Batten, J. & Vo, X. V. (2019). Determinants of bank profitability – evidence from Vietnam. *Emerging Markets Finance and Trade* 55(1), 1-12.
- Berger, A. (1995). The relationship between capital and earnings in banking. *Journal of Money, Credit and Banking* 27 (2), 432-456.
- Bolstad, M. & Curran, M. (2016). Introduction to Bayesian statistics (3rd ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Bourke, P. (1989). Concentration and other determinants of bank profitability in Europe, North America and Australia. *Journal of Banking and Finance*, (13), 65-79.
- Chamberlin, E. H. (1933), *The Theory of Monopolistic Competition*, MA: Harvard University Press, Cambridge.
- Chen, H. J. & Kuo, C. J. & Shen, C. H. (2001). Determinants of net interest margins in Taiwan banking industry. *Journal of Financial Studies*, 9, 47–83.
- Constantinos, A. & Sofoklis, V. (2009). Determinants of bank profitability: Evidence from the Greek banking sector. *Economic annals*, 182, 93-118.
- Demsetz, H. (1973). Industry structure, market rivalry, and public policy. *The Journal of Law & Economics*, 16(1), 1-9.
- Depaoli, S. & Schoot, R. (2016). Improving transparency and replication in Bayesian statistics: The WAMBS-Checklist. *Psychological Methods*. Advance online publication.
- Ha, V. D. & Pham, H. N. (2019). The impact of the global financial crisis on bank profitability: evidence from Vietnam. *Paper presented at International Finance and Accounting Research Conference*, Academy of Finance.
- Ha, V. D. & Pham, H. N. (2020). Determinants of bank profitability in Vietnam: an empirical Lasso study. *Studies in Computational Intelligence*, Springer, Cham (2020), to appear.
- Iskandar, A., Yahya, N. & Wahid, Z. (2019). Determinants of Commercial Banks' Profitability in Malaysia. *Journal of Entrepreneurship and Business*, 1, 27-39.
- Jayaratne, J. & Strahan, P. (1998). Entry restrictions, industry evolution, and dynamic efficiency: evidence from commercial banking. *The Journal of Law & Economics*, 41(1), 239-274.

- Keynes, J. (1936). The general theory of employment, interest and money. *Macmillan, London*.
- Kohlscheen, E., Murcia, A. & Contreras, J. (2018). Determinants of bank profitability in emerging markets. *BIS Working Paper No. 686*.
- Kosmidou, K. & Pasiouras, F. & Tsaklanganos, A. (2007). Domestic and multinational determinants of foreign bank profits: The case of Greek banks operating abroad. *Journal of Multinational Financial Management*, 17, 1-15.
- Kosmidou, K. & Tanna, S. Pasiouras, F. (2005). Determinants of profitability of domestic UK commercial banks: Panel evidence from the period 1995-2002. *Money Macro and Finance (MMF) Research Group Conference*, 45.
- Kosmidou, K. (2008). The determinants of banks' profits in Greece during the period of EU financial integration. *Managerial Finance*, 34(3), 146-159.
- Kruschke, K. (2011). Bayesian assessment of null values via parameter estimation and model comparison. *Perspectives on Psychological Science*, 6, 299–312.
- Le Ha Diem Chi, Nguyen Thi Minh Chau (2019). Overinvestment and Free Cash Flow: Empirical Evidence from Vietnamese Enterprises. *Asian Journal of Economics and Banking*, 3(2), 84-96.
- Lloyd-Williams, M., Molyneux, P. & Thornton, J. (1994). Market structure and performance in Spanish banking. *Journal of Banking and Finance*, 18, 433-443.
- Molyneux, P. & Thornton, J. (1992). Determinants of European bank profitability: a note. *Journal of Banking and Finance*, 16(6), 1173-1178.
- Molyneux, P. (1993). Market structure and profitability in European banking. *Institute of European Finance, University College of North Wales, Research Paper 9*.
- Molyneux, P. (1999). Increasing concentration and competition in European banking: the end of antitrust? *Federal Reserve Bank of Chicago, Economic Perspectives*, 4(1), 127-133.
- Muharrami, S. & Matthews, K. (2009). Market power versus efficient- structure in Arab GCC banking. *Applied Financial Economics*, 19(18), 1487-1496.
- Naceur, B. & Goaid, M. (2009). The Determinants of commercial bank interest margin and profitability: Evidence from Tunisia. *Frontiers in Finance and Economics*, 5(1), 106-130.
- Ndoka, S., Islami, M. & Shima, J. (2016). The impact of liquidity risk management on the performance of Albanian Commercial Banks during the period 2005-2015. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 70-76
- Nguyễn Ngọc Thạch (2019). Một cách tiếp cận Bayes trong dự báo tổng sản phẩm quốc nội của Mỹ. *Tạp chí Kinh tế và Ngân hàng Châu Á*, 163, 5-18.
- Nguyen Ngoc Thach, Le Hoang Anh, Pham Thi Ha An (2019). The Effects of Public Expenditure on Economic Growth in Asia Countries: A Bayesian Model Averaging Approach. *Asian Journal of Economics and Banking*, 3(1), 126-149.
- Nguyễn Phạm Nhã Trúc & Nguyễn Phạm Thiên Thanh. (2016). Các nhân tố tác động đến khả năng sinh lời của các ngân hàng thương mại tại Việt Nam. *Tạp chí Kinh tế và Phát triển*, 52-59.
- Nguyễn Thị Thu Hiền (2017). Các yếu tố đặc trưng xác định khả năng sinh lời của các ngân hàng thương mại Việt Nam. *Tạp chí Công thương*.
- Nguyễn Văn Tuấn (2011). Giới thiệu phương pháp Bayes, *Tạp chí Thời sự Y học*, 63, 26-34.
- Olweny, T. & Shipho, T. M. (2011). Effects of banking sectoral factors on the profitability of commercial banks in Kenya. *Economics and Finance Review*, 1(5), 1-30.
- Petria, N., Caprarub, B. & Ihnatovic, I. (2013). Determinants of banks' profitability: evidence from EU 27 banking systems. *7th International Conference on Globalization and Higher Education in Economics and Business Administration*.
- Rahman, M., Hamid, M. & Khan, A. (2015). Determinants of bank profitability: Empirical evidence from Bangladesh. *International Journal of Business and Management*, 10(8), 135-150.
- Rivard, J. & Thomas, R. (1997). The effect of interstate banking on large bank holding company profitability and risk. *Journal of Economics and Business*, 49, 61-76.
- Robinson, J. (1933). The economics of imperfect competition. *Macmillan, London*.
- Sayed, S. (2014). Impacts of internal and external factors on profitability of banks in Nigeria. *International Journal of Social Sciences and Entrepreneurship*, 1, 1-21.
- Schoot, R. & Depaoli, S. (2014). Bayesian analyses: Where to start and what to report. *The European Health Psychologist*, 16, 73-82.

- Schoot, R. (2016). 25 years of Bayes in psychology. *Paper presented at the 7th Mplus Users' Meeting, Utrecht, The Netherlands.*
- Schoot, R., Kaplan, D., Denissen, J., Asendorpf, J., Neyer, F. & Aken, M. A. G. (2014). A Gentle Introduction to Bayesian Analysis: Applications to Developmental Research, *Child Development*, 85, 842-860.
- Short, B. (1979). The relation between commercial bank profit rates and banking concentration in Canada, Western Europe, and Japan. *Journal of Banking and Finance*, (3), 209-219.
- Sufian, F. & Habibullah, S. (2009). Determinants of bank profitability in a developing economy: Empirical evidence from Bangladesh. *Journal of Business Economics and Management*, 10(3), 207-217.
- Trần Việt Dũng (2014). Xác định các nhân tố tác động đến khả năng sinh lời của các ngân hàng thương mại Việt Nam. *Tạp chí Công nghệ ngân hàng*, 16, 1-11.
- VanHoose (2010). The industrial organization of banking: Bank behavior, market structure, and regulation. *Springer*.